References:

१. सैरेयः कुष्ठवातघ्नकफ कण्डु विषायहः □

तिक्तोष्णे मधुरोनम्लः सुस्निग्धः केशरंजन □भा प्र.

२. निरत्ययानि सिद्धानि सर्वदोषहराणि च □

सहाचरतुलायाश्च रसे तैलाढकं पचेत् □१४४□

मूलकल्काद्दशपलं पयो दत्त्वा चतुर्गुणम् □

सिद्धेऽस्मिञ्छर्कराचूर्णादष्टादशपलं भिषक् □१४५□च. चि. २८□१४४□१४५

३. सहाचरतूलायास्तु रसे तैलाढकं पचेत् □

मूलकल्काद्दशपलं पयो दत्त्वा चुतुर्गुणम् □

अथवा नतषड्ग्रन्थास्थिराकुष्ठसुराह्वयात् □

सैलानलदशैलेयशताह्वारक्तचन्दनात् □

सिद्धेऽस्मिन् शर्कराचूर्णादष्टादशपलं क्षिपेत् □

भेडस्य सम्मतं तैलं तत्कृच्छ्रानिलामयान् □७२□अ. हृ. चि. २१□७० □७२

४. स्निग्धोष्णो मधुरस्तिक्तः कषायः कटुकरितलः □

वच्यः केश्यश्च बल्यश्च वातघ्नः कफपित्तकृत् □च. सू २७□३०

५. उष्णस्त्वच्यो हिमः स्पर्शे केश्यो बल्यस्तिलो गुरूः □

अल्पमूत्रः कटूः पाके मेधाऽग्निकफपित्तकृत् □अ. हृ. ६□२३

६. ईषत्कषायो मधुरः सतिक्तः सांग्राहिकः पित्तकरस्तथोष्णः □

तिलो विपाके मधुरो बलिष्ठः स्निग्धो व्रणे लेपन एव पथ्यः □

दन्त्योऽग्निमेधाजननोऽल्पमूत्रस्त्वच्योऽथ केश्योऽनिलहा गुरूश्च □

तलेषु सर्वेष्वसितः प्रधानो मध्यः सितो हीनतरास्तथाऽन्ये □सू. सु. ४०

७. कषायानुरसं स्वादु सूक्ष्ममुष्णं व्यवायि च □

पित्तलं बद्धविण्मूत्रं न च श्लेष्माभिवर्धनम् □

वातघ्नेषूत्तमं बल्यं त्वच्यं मेधाग्निवर्धनम् □

तैलं संयोगसंस्कारात् सर्वरोगापहं मतम् □च.सू.२७□२८७

८. तैलप्रयोगादजरा निर्विकारा जितश्रमाः □

आसन्नतिवलाः संख्ये दैत्याधिपतयः पुरा □च.सू.२७□२८८

९. तैलं स्वयोनिवत्तत्र मुख्यं तीक्ष्णं व्यवायि च □

त्वग्दोषकृदचक्षुष्णं सूक्ष्मोष्णं कफकृन्न च □अ.हृ.सू.५□५५

तैलं त्वाग्नेयमुष्णं तीक्ष्णं मधुरं मधुरविपाकं बृंहणं प्रीणनं व्यवायि

सूक्ष्मं विशदं गुरू सरं विकासि वृष्यं त्वक्प्रसादनं

मेधामार्दवमांसस्थैर्येवर्णबलकरं चक्षुष्यं बद्धमूत्रं लेखनं

तिक्तकषायानुरसं पाचनमनिलबलासक्षयकरं किमिघ्नमशितपित्तजननं

योनिशिरःकर्णशूलप्रशमनं गर्भाशयशोधनं च. तथा

छिन्नभिन्नविद्धोत्पिष्टच्युतमथितक्षतपिच्चितभग्नस्फुटितक्षाराग्निदध

विशिलष्ट दारितभिहतदुर्भग्नमृगव्यालविदष्टप्रभृतिषु च

परिषेकाभ्यऽगावगाहादिषु तिलतैलं प्रशस्यते □अ.हृ.सू.५□

१०. तिलस्य विकारः तैलम् तिलेषु भवं तैलम् □

तिलादि स्निग्धवस्तूनां स्नेदरतैलमुदाहृतम् □

तत्तु वातहरं सर्व विशेषात्तिलसंभवम् □भा.नि.तैलवर्ग

११. सर्वेषां तैलजातानां तिलतैलं विशिष्यते □

वलार्थे स्नेहने चाग्र्यमैरण्डं तु विरेचने □च.सू. १३□१२

सर्ववातहरं तैलं विशेषात्तिलसंभवं □

तैलं संयोगसंस्कारात् सर्वरोगहरंस्मृतम् □

तिलतैलमलंकोति केशान्मधुरं तिक्तकषायमुष्णतीक्ष्णम् □

वलकृत् कफवातजन्तुखर्जूव्रणकण्डूतिहरं च कान्तिदायि □तैलगुणः योगरत्नाकर

१२ .गव्यं दुग्धं विशेषेण रसपाकयोः □

शीतलं स्तन्यकृत्स्निग्धं वातपित्तस्त्रनाशनम् □

१३ . " सिता खण्डो चक्षुस्यं छर्द्दी नाश□□

कृष्ठव्रण कफश्वास हिक्का पितृस्त्र दोषनुत ||" राज निघण्टू

१४ . " शर्करा मधुरा सिता पित्तदाह शमपहे □

सक्तदोषहर: भ्रांती विकोप प्रवाशीनी |" धन्वंतरी निघण्टू